

1. Ανατολική ζωφόρος με τό αέτωμα.

2. Βορεια ζωφορας.

Προσπάθεια γιά τήν προσέγγιση, άποκρυπτογράφηση καί άνάλυση τοϋ θησαυροϋ τών Σιφνίων

‘Ο Θησαυρός τών Σιφνίων, κτισμένος τό 525 π.Χ., είναι ίωνική τέχνης.

Στό Θησαυρό τών Σιφνίων έχουμε αντιπροσωπευτικό δείγμα γεωμετρικής τελειότητας καλυμμένης έκπληκτικά, ώστε νά δίνεται με άπλότητα τό κάλλος καί νά έχει κυρίαρχη θέση ή γλυπτική. Είναι ένα άπό τά μεγαλύτερα άριστουργήματα τής αρχαϊκής γλυπτικής. Στη μελέτη μας άποκαλύπτεται ή λογική καί συνειδητή σύνθεση στή δομή, πού δέν είναι φανερή, αλλά μάς αφήνει τήν έντύπωση τής ύπολογισμένης άρμονίας. Επίσης διαπιστώνεται ή ύψηλή συνύπαρξη τών μαθηματικών καί τής καλλιτεχνικής αίσθησης με τήν έπεξεργασία τών δεδομένων τής.

Άσπασία Παπαδοπεράκη

Γλύπτρια

Στό θησαυρό των Σιφνίων, αλλά και σε κάθε μεγάλο έργο, το δράμα, ή αρχική σπίθα, δέν πειθαρχείται ου-
νειδητά παρά θγαίνει από τή συνύ-
παρη αούθωρμητης δημιουργίας και
λογικής προύπαρξης. Αούτ ή δέν κα-
τευθύνεται από πουθενά παρά από
τὴν πείρα και τή μακρόχρονη απόύ-
πωση τῆς. Έτσι δίνεται διακριτικά
και έλευθερα με τó κάλλος έλευθε-
ρης γραφῆς.

Στὴν έλευθερη αούτ γραφή έρχεται
νά πειθαρχήσει ή αώνια τάξη τῆς
γεωμετρίας και τών μαθηματικών σε
μεγάλη περίοδο τῆς Άρχαιότητας,
όπου ανήκει και τó δημιουργημα αού-
τό πού έπιχειρήσαμε νά αποκρυπτο-
γραφήσουμε.

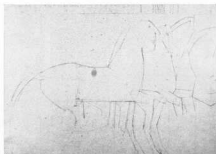
Ή ζωφόρος οώζεται και τó μεγαλύ-
τερο μέρος τῆς. Έχουν δουλείει γί
αούτ δύο γλύπτες. Ό ένας ήταν μάλ-
λον και ό αρχιτέκτονας, και μάστια
λιωκῆς καταγωγῆς. Αούτος πρέπει να
όρισε και τῆς χαράξεις σε όλες τῆς
πλευρές τῆς ζωφόρου, ενώ ό δεύτε-
ρος γλύπτης προσάρμοσε και τρό-
πο προσωπικό τῆς σύνθεσης του.

Στὴν προσπάθεια νά αποκρυπτογρα-
φήσουμε τὴν πρώτη γραφή τού αρχι-
τέκτονα και τού γλύπτη (ίσως αρχι-
τέκτονα - γλύπτη μαζί), πού ως όδη-
γός έδινε τὴν αρχική χάραξη και τή
δυνατότητα γραφῆς με ένότητα, στό
θησαυρό τών Σιφνίων ύποχρεωθήκα-
με νά κάνουμε καταγραφή τών στα-
δίων ως τὴν τελική φάση τού ανά-
γλυφου.

Όι μετρήσεις τού κτίριου και τῆς ζω-
φόρου και τών αναλογιών τῆς έχουν
γίνει με μέτρα τών αττικό πόδα, πού
άντιστοιχεί με 0,3083 μ. και διαιρεί-
ται σε 4 μέρη και 16 δακτυλίου.
Τά βασικά χωρίσματα τού κτίριου
σπληρίζονται στούς 4 αττικούς πόδες.
Έχουμε δηλαδή τῆς διαστάσεις: Άτ-
τικός πόδας X 4,8,12, 16,20,24,28.
Παρατηρούμε αριθμητική τάξη σ' αού-
τό.

Ή ζωφόρος τού Θησαυρού είναι 2
αττικοί πόδες (0,3083 X 2) = 0,6166
μ. Αούτό τó μέγεθος έχει 3η χρυσή
τομή τó 0,145, πού γραφέ τó βασικό
σκελετό (τόν κνάθο) τῆς χάραξης
ολόκληρης τῆς ζωφόρου. Σ' αούτ
σπληρίζεται ή σύνθεση, αλλά και ή
ανάπτυξη τών μορφών τών θέματα
τῆς ζωφόρου.

Τó 0,145 στή διάσταση τῆς ζωφόρου
από πάνω πρós τά κάτω χωράει 4 φο-
ρές και περισσεύει 0,035, πού είναι ή
θη Φ (όπου Φ = χρυσή τομή) στό
0,6166 και πού είναι τó modulo της
ανάπτυξης στίς φυγορές, περνάει
από τόν έσωτερικό άστράγαλο, αλλά

3. Σχέδιο από τή μελέτη τών τεσσάρων αλόγων
δεξιά τῆς ανατολικῆς ζωφόρου.

4. Σχέδιο μέρους τῆς μελέτης τῆς γιγαντομαχίας
τῆς βόρειας ζωφόρου.

έπίσης γράφει σε καιρία σημεία τά
πόδια τών αλόγων.

Μέ όδηγό τή χρυσή τομή τῆς μονά-
δας τού κνάθου γράφεται ή πυκνό-
τητα τῆς σύνθεσης, ενώ ό κάθετες
γράφουν τή γραμμή τῆς σύνθεσης
και τó ρυθμό.

Ή δυναμική εξέλιξη τών κινήσεων είν-
αι έξαρτημένη και ως μέγεθος και
ως χώρος από τή Φ τού 0,145X3.

Τά σχήματα γράφονται με ρυθμό
πού δημιουργεί συμφωνία σπληριζή-
ση σε αριθμητική τάξη.

Αούτ ή καλυμένη τάξη, με τά σχή-
ματα και τὴν πλαστικότητα τῆς, μάς
δίνει κάποια άόριστη μουσικότητα.

Άπό όλη τή μελέτη έχουμε ξεχωρί-
σει έδω δύο θέματα για τή λεπτομε-
ρειακή ανάλυση τούς:

- A. Τών τεσσάρων αλόγων τών Έλλή-
νων, δεξιά τῆς ανατολικῆς ζωφόρου.
- B. Τῆς γιγαντομαχίας με τόν
Κάνθαρο-γίγαντα τῆς βόρειας ζωφό-
ρου.

A. Τών τεσσάρων αλόγων τών Έλλήνων δεξιά τῆς ανατολι- κῆς ζωφόρου

Όι αρχαιολογικές ανακοινώσεις όρι-
ζουν τó κτίριο άπ' αούτ τὴν πλευρά
τῆς ανατολικῆς ζωφόρου σε 6,12.

Αούτό είναι κοντά στό να γίνει 6,166
μ., με διαφορά πολύ μικρή, 3,5 εκ.,
εάν λάβουμε ύπόψη μας τή φθορά
τού χρόνου και ότι οι αριθμοί χάνουν
τὴν απόλυτη ακρίβεια τούς σε όρι-
σμένα σημεία από τούς τεχνίτες πού
επεμβαίνουν όταν κτίζουν ή όταν
σπληρίζουν: Τó 6,166 είναι 20 αττικοί
πόδες. Έδω τó 0,145 (ή μονάδα τού
κνάθου) χωράει 43 φορές άν είχαμε
9 εκ., πράγμα πού συμβαίνει για να
δοθεί ή προεξοχή τῆς ζωφόρου από
τό κτίριο. Τó 0,9 είναι Φ τού 0,145.

Τά σώματα τών αλόγων ό γλύπτης
έχει τοποθετήσει ανάμεσα στό μέγε-
θος πού σχηματίζεται από τὴν 1η Φ,
τῆς ζωφόρου πού έρχεται από πάνω

πρós τά κάτω, και τῆς ίδιαις από κάτω
πρós τά πάνω. Αούτό τó μέγεθος είναι
ή 3η Φ, δηλαδή τó 0,145. Έξέλλου τó
ίδιο συμβαίνει σε όλα τά αλογα και
στούς δύο γλύπτες. Σ' αούτ τή θέση
προβάλλονται τά σώματα τών αλό-
γων πρós τά έξω, και έτσι τά αλογα
κερδίζουν περισσότερο όγκο. Τó
μέγεθος κατά μήκος τών αλόγων είν-
αι 3X0,145 = 0,435, δηλαδή 3 μονά-
δες κνάθου (Διαφάνεια άριθ. 5).

Τά αλογα σ' αούτ τή σύνθεση είναι 4.
Τó 4ο είναι αρκετά καταστραμμένο
και βρίσκεται σε κίνηση πρós τά
έμπρός δεξιά με έλαφρά κλίση πρós
τά έξω και με πειθαρχία πού έπιτρέ-
πει τή συνοδοιπορία του. Τó 1ο είναι
τοποθετημένο στά όρια τῆς γραμμῆς
τού κνάθου, τó 2ο επίσης έπειτα
από κνάθο, τó 3ο στή Φ τού κνά-
θου και τó 4ο στή χρυσή τομή τῆς
χρυσῆς τομῆς τού έπόμενου κνά-
θου. Αούτό δημιουργεί αίσθηση τά-
ξης. Ή θέση τού φύλου και τῆς χεί-
της τών αλόγων όρίζονται επίσης
από τῆς χρυσῆς τομῆς τών σιμάτων
κατά μήκος.

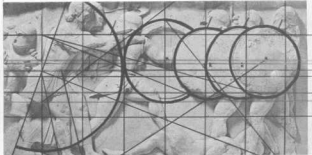
Όι καμπύλες τών αλόγων γράφονται
με άκτίνες 0,27, πού είναι ή Φ τού
0,145 X 3, δηλαδή τού μήκους τών
αλόγων. Αούτό δημιουργεί στίς καμ-
πύλες όμοιόμορφες πιέσεις, πού χάν-
εται, όμως, ή μονοναμία τούς μία
και έχουν διαφορετικές κατευθύν-
σεις.

Ή κίνηση τών αλόγων στά πόδια δι-
νεται με τὴν όριζόντια πού γράφεται
με τή Φ 0,27 και ή αντίστοιχη πρós
τά πάνω δίνει τή δυναμική θέση τών
σιμάτων και τὴν κίνησή τούς πρós
τά έμπρός. Αούτές βά είναι οι γραμ-
μές πού δίνουν και τή θέση τῆς δυ-
ναμικῆς κίνησης σε όλη τή ζωφόρο.
Όι θέσεις τών κεφαλιών ανοίχουν
σταν μπουκέτο Αουλοοΐδια με άκτίνες
έξαρτημένες από διαγώνιες σπόν άρ-
χικό κνάθο.

Τά πόδια γράφονται με ρυθμό πού
δημιουργεί συμφωνία με τó κοινό

5. Ο κανόνας και οι χαράξεις στα τέσσερα αόλα της ανατολικής ζωφόρου.

6. Ο κανόνας και οι χαράξεις στη γιγαντομαχία της βόρειας ζωφόρου.

οπάσιο στη γραμμή της μέσης της άσπιδος τους με ρυθμό στους άξονες του κέντρου του κυλίνδρου τους. Αυτή η καλυμμένη τάξη, που, εκτός από τα σχήματα, τη σκεπάει η πλαστικότητα, μας δίνει μιά άριστη μουσικότητα.

Και στους δύο καλλιτέχνες που δούλεψαν για τη ζωφόρο του Θησαυρού των Σιφνίων, όπου έχουμε σε πρώτο πλάνο άλογο και φαίνεται όλο το σώμα του, αυτό έχει διάσταση 3Χ0,145, εκτός όταν έχει έντονο καλπασμό. Στα μεγάθη των αλόγων 3Χ0,145 έχουμε πάντα τη Φ σε καίριο σημείο: από τη μιά γράφει τη χαιτή και από την άλλη τό φίλο του αλόγου ή τό πόδι του στην έντονη κίνηση.

Β. Μέρος της Γιγαντομαχίας της βόρειας ζωφόρου

Τό τμήμα μέ τήν Άρτέμιδα, τόν Άπόλλωνα, τόν Κάνθαρο-γίγαντα, τρεις γίγαντες και άνάμεσα τους όμάδες τό σώμα γίγαντα νεκρού.

Η βόρεια ζωφόρος όρίζεται από τούς αρχαιολόγους 8,55. Έχουμε πολλές ένδείξεις ότι στό ύψος της ζωφόρου γίνόταν 8,632, όπότε έχουμε 28 άπτικούς πόδες +9 εκ. για τήν προεξοχή της ζωφόρου, σύνολο 8,692 όπότε τό 0,145 χωράει 60 φορές.

Αυτή η πλευρά, όπως και η προηγούμενη, είναι από τόν ίδιο γλύπτη, ό κάνοντας και εδώ ό ίδιος και εδώ η σύνθεση στηρίζεται στην όριζόντια της 1ης Φ. του πλάτους της ζωφόρου.

Στήν επάνω Φ γράφονται τά κέντρα των άσπιδων των γιγάντων μέ παλιό πλάνω κάτω σε ελάχιστο χώρο της 8ης Φ. Η κάτω όριζόντια της 1ης Φ από πάνω προς τά κάτω κρατείται αισθητικά τούς κύκλους των άσπιδων και τόν κυρίως κορμό των σωμάτων.

Η κεντρική άσπιδα γράφεται μέ

άκτινα των 0,145 και οι άλλες τρεις μέ διάμετρο τη 2η Φ, δηλαδή τό 0,235 (Διαφάνεια άριθ. 6.)

Η όριζόντια της δυναμικής κίνησης, που περιτρέπει όλόκληρη τη ζωφόρο, επάνω δίνει τη θέση της μέσης (σοβαρό σημείο στην κίνηση) και κάτω τήν κίνηση του ποδιού του γίγαντα (σημαντικό σημείο σε όλη τήν αισθητική κίνηση στό επεισόδιο).

Και εδώ έχουμε μουσικό παλμό τόσο στις άσπιδες όσο και στις γραμμές από τά κράνη. Έτσι οι θάρβαρες αυτές μορφές των γιγάντων καταλαγάζουν τήν αγριότητα, που άλλως θά προσενούσασαν, παρόλο που ό παλμός αυτός είναι πολεμικός. Από τήν άλλη, οι ανθρώπινες μορφές των θεών είναι η αισιόδοξη αντίθεση.

Τό τόφο, που γράφεται μέ άκτινα δύο κανόμβους και κέντρα τη γραμμή της δυναμικής κίνησης, μέ τήν πίεση του δίνει ακόμη πιο έντονη τήν κίνηση του γίγαντα και έχει μεσοκάθετη κατευθύνση νοητική στό σώμα του νεκρού. Έτσι προδιαγράφεται αισθητικά η πτώση και αυτού του γίγαντα κατά τόν ίδιο τρόπο.

Η άσπιδα του γίγαντα που τρέπειται σε φυγή αντίσταθμίζει τις τρεις άσπιδες που κατευθύνονται προς τίς θεές σάν νά φρακάρει τήν επικίνδυνη κίνηση τους προς τίς θεές. Έτσι η κίνηση των θεών Άπόλλωνα και Άρτέμιδας φαίνεται άνετη. Σ' αυτό ένιχνει και τό χέρι του γίγαντα που τρέπειται σε φυγή κρατάει τήν άσπιδα μέ κίνηση κατακόρυφη προς τη φορά των άσπιδών.

Μόνο άν θγάλοουμε τη μεσαία άσπιδα νοητικά και έχουμε τρεις άλλες άσπιδες νά κινούνται προς τίς θεές η κίνηση των θεών θά ήταν δικαιολογητά θαρραλέα. Μέ τί σοφία η τάξη στην κεντρική άσπιδα —έχθρικό μέσο για τίς θεές— γίνεται μέ αισθητικά μέσα άκίνδυνη και φρακάρει και τίς επόμενες έχθρικές άσπιδες.

Η ζωφόρος έχει και στις 4 πλευρές

βάθος ανάγλυφου 7 εκ., και μόνο η Α και Β έχουν και προς τά μέσα του φρόντου σε όρισμένες θέσεις των άσπιδών έως 4,5 εκ. Μόνο η μάσκα της Μεδούσας στην ανατολική ζωφόρο είναι ένθετο μάρμαρο και προεξέχει σε όλη τη ζωφόρο. Έξάλλου υπάρχουν σημεία όπου έχουμε όλόκληρα μέλη, όπως χέρια, πόδια, ούρες αλόγων. Έτσι δημιουργείται σε όρισμένα σημεία έντονα η αίσθηση του ολογλύφου.

Η νότια και η δυτική ζωφόρος είναι από άλλον τεχνίτη. Είναι άρχαιότερη και η πλαστική είναι διαφορετική, πιο επίπεδη και μέ πιο κοφτά όρια, και η σύνθεση άραιότερη. Ο γλύπτης είναι λιανική καταγωγής, παλιότερος, και τό πιο πιθανό είναι και ό αρχιτέκτονας.

Ανάλογες σχέσεις υπάρχουν σ' όλη τη ζωφόρο.

Τό κείμενο είναι μέρος από τη μελέτη όλόκληρης της ζωφόρου του Θησαυρού των Σιφνίων και του κτιρίου του.

Deciphering and Analysis of the Siphnean Treasure

A. Papadoperaki

The article deals with the deciphering of the original decorative -writings- of the Siphnean Treasure that has been created by the architect and the sculptor - probably an architect-sculptor - of the monument, who were responsible for the initial lay out of a complete and unified decorative scheme. The author reaches the conclusion that the free representation of the subjects in the zoophoros has been consciously disciplined in the eternal order of geometry and mathematics. Thus, an imaginary net of harmonic lines is created that covers the entire zoophoros and contributes to the thematologic and aesthetic analysis of the animated frieze. Furthermore, the elevation of the building itself is ruled by the same ratios and order prevailing in the zoophoros.